

Sobre la traducció del terme anglès «hindsight»

CARLES RIERA

Com podem traduir al català el terme anglès *hindsight*? El *Diccionari anglès-català* (DAC), de l'Enciclopèdia Catalana, no en dóna cap equivalència en la nostra llengua, sinó que es limita a definir-lo tal com segueix:

«Capacitat per a jutjar i entendre un esdeveniment després que tothom ja en coneix les conseqüències.»

En aquesta nota tractem sobre possibles correspondències catalanes d'aquest terme. Quan un traductor es troba davant un text anglès on apareix *hindsight* ha d'enginyar-se-les per a cercar alguna expressió equivalent.

Origen i ús

El terme anglès data, segons sembla, de mitjan o finals del segle XIX, o sigui que no és gaire antic. Es formà a partir de la unió de l'adjectiu *hind* 'del darrere', 'posterior' amb el substantiu *sight* 'vista', 'visió', probablement seguint el model del mot *foresight* (< *fore* 'anterior', 'davanter' + *sight*), el qual traduïm en català per *previsió*.

Paral·lelament a *hindsight* tenim, a més de *foresight*, el mot *insight*, que equival a *perspicàcia*, *penetració*, *agudesia*, *intuïció*.

A part de fer-ho en altres contextos, el terme *hindsight* s'usa, molt sovint, en el modisme «Hindsight is (always) twenty-twenty». Aquest 20/20 és una referència a l'examen de la visió. Quan un oculista ens examina els ulls, ens dóna un número per a representar com hi veiem. Doncs bé, 20/20 significa una visió perfecta. Val a dir que podem llegir el que sigui a 20 peus (*mètrics*) [1 *foot* = 30,48 cm; per tant, 20 *feet* = 609,6 cm]. Si la nostra visió és pitjor,

com ara 20/60, significa que hem d'estar a 20 peus per a llegir el que la majoria pot veure a 60 peus.

En un sentit més ampli, «hindsight is 20/20» és una frase usada per a descriure el fet que és fàcil de conèixer bé un esdeveniment un cop ja ha passat. Exemple:

Home: —*Hauríem d'haver venut el pis quan el mercat anava a l'alça.*
Dona: —*Sí, home, «hindsight is 20/20».*

Entendre un fet quan ja ha succeït és molt fàcil; per això l'expressió anglesa conté un punt d'ironia o de sarcasme i serveix per a criticar una decisió presa i que ha resultat foraviada, i indica que tothom és savi després que un fet s'ha esdevingut.

Amb l'expressió «hindsight is 20/20» indiquem també que hom pot aprendre dels errors. Exemple:

(Reflexionant sobre la seva situació actual, en Josep va concloure que haver deixat la feina havia estat un acte forassenyat.)
Josep: —Per què vas permetre'm, pare, que deixés la feina sense intervenir-hi?
Pare: —«Hindsight is 20/20», fill, apren de les teves equivocacions.

Equivalències catalanes

En els dos exemples dialogats que hem vist, creiem que una plausible correspondència catalana de la frase anglesa «hindsight is 20/20» seria «a joc vist, tothom és savi!», que és un refrany català.

Ara bé, com podem traduir el mot *hindsight* quan no forma part de l'expressió «hindsight is 20/20»?

Hem trobat un text, traduït de l'anglès al català, en què el terme *hindsight* era expressat per *vist retrospectivament*. Vegem-lo, primer en l'original anglès i després en la traducció catalana:

«The discovery that the universe is expanding was one of the great intellectual revolutions of the twentieth century. With hindsight, it is easy to wonder why no one had thought of it before» (HAWKING and MLODINOW, *A briefer history of time*, 2005, pp. 57-58).

És a dir: «El descobriment que l'univers s'està expandint fou una de les grans revolucions intel·lectuals del segle xx. Vist retrospectivament, és sorprenent que ningú no ho hagués pensat abans» (de la trad. catalana, p. 74. Ed. Columna, Barcelona 2010).

L'adjectiu *retrospectiu -iva* significa 'que mira endarrere en el temps (*una vista retrospectiva*)' i també 'que es refereix a coses del passat (*una exposició retrospectiva*)'.

Pot ser que, a vegades, *vist retrospectivament* sigui una manera de traduir el terme *hindsight*, però no precisament en aquest exemple. Semblaria més adequat al sentit original haver escrit *vist posteriorment*, perquè estem parlant «des d'ara», o «des de l'avui», i ni l'adjectiu *retrospectiu -iva* ni l'adverbi *retrospectivament* no ho indiquen.

També fóra apropiat, en casos com el que acabem de veure i en d'altres, fer servir la primera part del refrany: *a*

(Continua a la pàgina 34)